

Instrumente si Tehnici de Baza in Informatica

Semestrul I 2024-2025

Vlad Olaru

Curs 4 - outline

- fisiere si directoare (epilog)
- procese
- inter-process communication
- semnale

Sumar comenzi utile pt. lucrul cu fisiere

- `mkdir` – creeaza directoare
- `rmdir` – sterge directoare (cu conditia sa fie goale)
- `touch` – creeaza un fisier gol daca nu exista deja
- `mv` – muta directoare sau fisiere
 - redenumeste, nu se face copiere fizica decat daca datele se muta de pe un disc pe altul
- `cp` – copiaza (fizic, duplica) directoare (cu `-r`) sau fisiere
 - se pot copia directoare/fisiere multiple intr-un director destinatie
`$ cp <fisier-1> <fisier-2> <fisier-n> <director>`
- `rm` – sterge directoare (cu `-r`) sau fisiere
- `ln` – creeaza linkuri hard sau simbolice
- `mknod` – creeaza fisiere speciale tip caracter, bloc sau FIFO

`$ mknod /dev/sda3 b 8 3`

Wildcards

- caractere speciale interpretate de shell
- – simbolizeaza inceputul liniei
- – simbolizeaza sfarsitul liniei
- atom = caracter sau set de caractere grupat cu [] sau ()
- * – 0 sau mai multe aparitii ale atomului precedent
- + – cel putin 1 aparitie a atomului precedent, posibil mai multe
- ? – cel mult o aparitie a atomului precedent (0 sau 1 aparitii)

Cautarea in fisiere

- comanda uzuala: `grep`
- foloseste tipare si expresii regulate
- synopsis

```
$ grep <expresie> <fisiere>
```

- optiuni utile

<code>-R / -r</code>	cautare recursiva (cu/fara dereferentiere linkuri simbolice)
<code>-i</code>	case insensitive
<code>-n</code>	tipareste nr liniei pe care s-a gasit expresia
<code>-w</code>	cauta cu exactitate tiparul furnizat (cuvant, word)
<code>-v</code>	inverseaza sensul matching-ului (afiseaza liniile care nu se potrivesc)

- ex:

```
$ grep printf *.c
```

```
$ grep -v -w printf *.[ch]
```

```
$ ls -l | grep ^d
```

Cautarea in directoare

- comanda uzuala: *find*

- synopsis:

```
$ find <pathname> -name <expresie>
```

- optiuni utile

-exec executa comanda specificata asupra elementelor gasite

-type limiteaza rezultatele afisate la un anumit tip (eg, fisiere)

-iname similar cu *-name* dar case insensitive

-maxdepth limiteaza nivelul de recursivitate

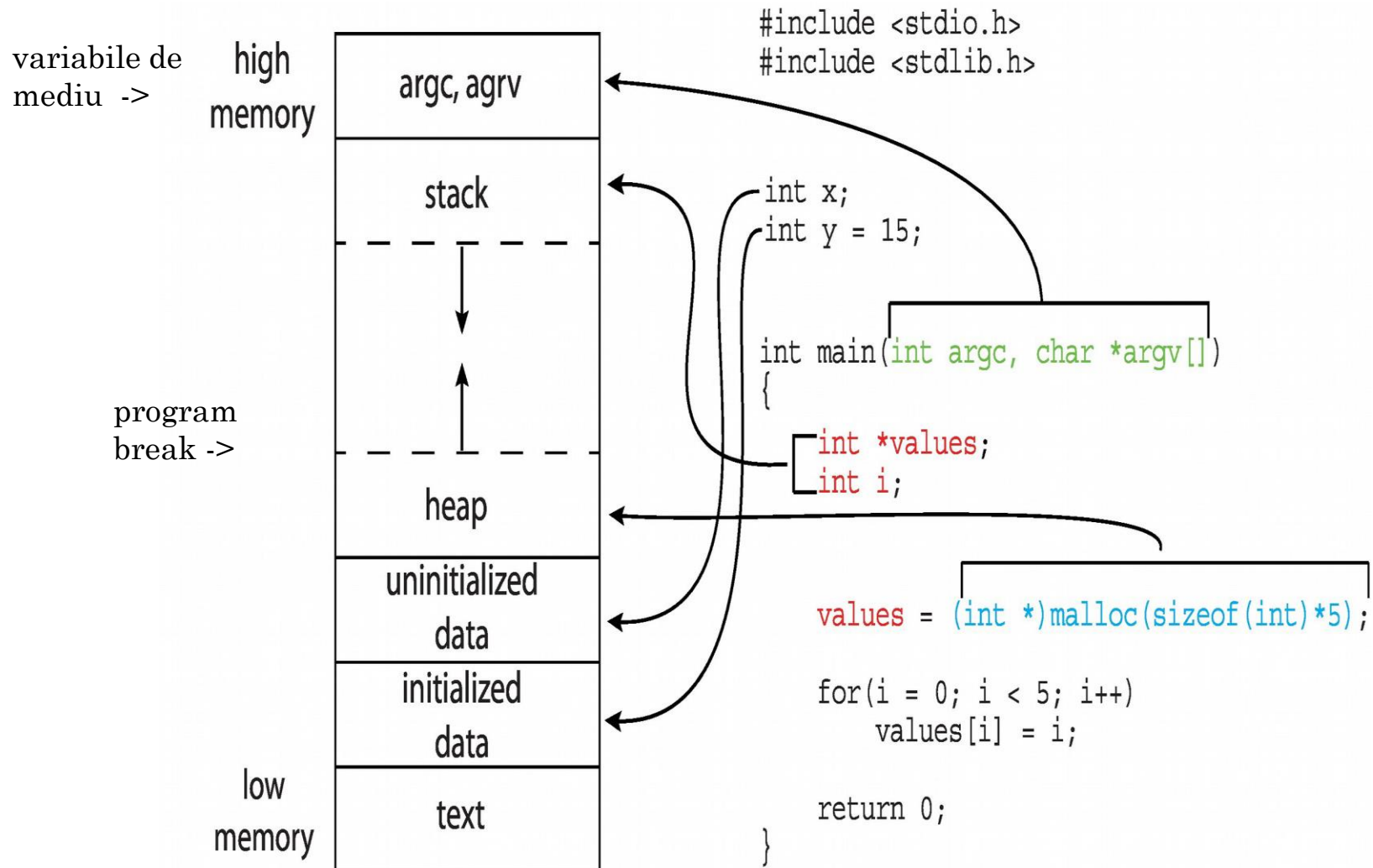
- ex: *\$ find / -name hello*

```
$ find . -iname \*.o -exec rm {} \;
```

Procese

- **proces** = **abstractia executiei unui program** (instr + date)
 - in fapt, este programul + starea executiei sale la un moment dat (reflectata de registrele CPU si valorile variabilelor din program)
 - identificat prin **Process ID (PID)**
 - comanda **ps** afiseaza PID-urilor proceselor aflate in rulare momentan
 - mai multe instante in rulare ale aceluasi program sunt procese diferite, cu PID-uri diferite
- executia proceselor este secventiala, nu exista executie paralela a instructiunilor intr-un singur proces
- mai multe parti
 - codul program, cunoscut si ca sectiunea de *text*
 - starea curenta reflectata de registrele CPU
 - *stiva* contine date temporare
 - parametrii functiilor, adrese de retur, variabile locale
 - sectiunile de *date initializate/neinitializate*
 - contin datele globale
 - *heap-ul* contine memoria alocata dinamic de catre program in timpul executiei

Imaginea unui program C in memorie

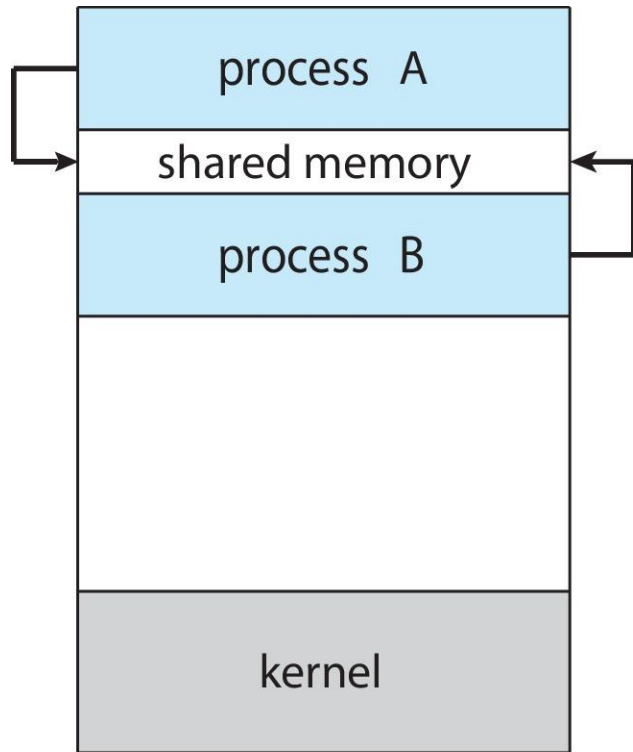

Comunicare inter-procese (IPC)

- procesele pot fi *independente* sau *cooperante*
- procesele cooperante pot afecta sau pot fi afectate de alte procese, inclusiv prin partajarea datelor
- motive de cooperare
 - partajarea informatiei
 - accelerarea calculului
 - modularitate
 - confort
- procesele cooperante necesita mijloace de comunicare inter-proces (IPC)
- modele IPC
 - memorie partajata
 - schimb de mesaje (message passing)

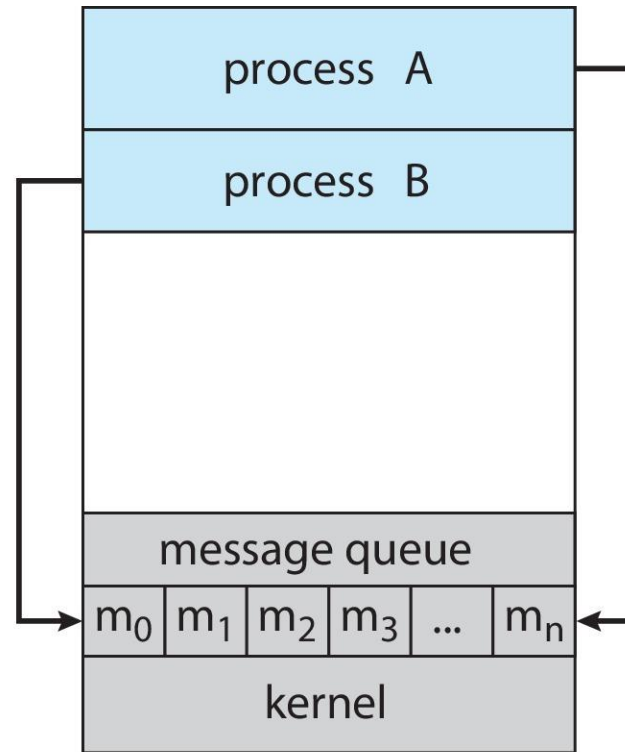
Modele de comunicare

(a) Memorie partajata.

(a)

(b) Message passing.

(b)

IPC – Message Passing

- procesele comunica intre ele fara variabile partajate
- operatii:
 - **send**(*message*)
 - **receive**(*message*)
- dimensiunea mesajului este fixa sau variabila

Tipuri de comunicare

- **directa**: procesele isi folosesc identitatea explicit
 - **send**(*P, message*) – trimite un mesaj procesului P
 - **receive**(*Q, message*) – primeste un mesaj de la procesul Q
 - ex: *sockets* (canale de comunicatie TCP/IP)
- **indirecta**: mesajele sunt trimise si receptionate in/din **casute postale** (numite si **porturi**)
 - fiecare casuta are un ID unic
 - procesele pot comunica doar daca partajeaza o casuta
 - operatii
 - creeaza casuta (port)
 - trimite si primeste mesaje prin intermediul casutei postale
 - sterge casuta
 - primitive de comunicare
 - **send**(*A, message*) – trimite mesaj in casuta postala A
 - **receive**(*A, message*) – primeste mesaj din casuta postala A

Sincronizare

- schimbul de mesaje poate fi **blocant** sau **neblocant**
- **modul blocant** este considerat **sincron**
 - **send blocant** – transmitatorul e blocat pana cand se primeste mesajul
 - **receive blocant** – receptorul e blocat pana cand un mesaj e disponibil
- **modul neblocant** este considerat **asincron**
 - **send neblocant** – transmitatorul trimite mesajul si continua
 - **receive neblocant** – receptorul primeste:
 - un mesaj valid, sau
 - mesaj vid (null)
- sunt posibile diferite combinatii
 - daca *send* si *receive* sunt ambele blocante, avem un **rendezvous**

Comunicare FIFO in Unix

- prin *pipe-uri* anonime sau cu nume
- *pipe-uri anonime*
 - combinatie de comunicare directa/indirecta
 - procesele cooperante isi cunosc implicit identitatea
 - comunicare unidirectionala

```
$ cat hello.c | grep printf
```
- *pipe-uri cu nume (FIFOs)*
 - fisiere speciale cu nume
 - comunicare indirecta, procesele cooperante nu isi cunosc identitatea
 - create cu comenzile *mknod*/*mkfifo*
 - odata create, folosite la fel ca fisierele, dar cu politica de acces FIFO

```
$ mknod myfifo p          # ⇔ mkfifo myfifo
$ cat < myfifo &          # trebuie sa existe mai intai un
                           # receptor care asteapta date
$ echo "write some message in myfifo" > myfifo
```

Semnale

- notificari asincrone ale procesului referitoare la producerea anumitor evenimente
 - echivalentul software al exceptiilor (HW sau SW)
 - se trimit fie intre procese, fie de catre kernel catre un proces
 - generate din mai multe surse:
 - apel sistem *kill(pid, semnal)*
 - comanda *kill*: `kill -TERM <pid>`
 - tastatura: DEL, Ctrl-C, Ctrl-Z, etc
 - anumite evenimente soft si hard generate de kernel
 - ex:
 - terminarea unui proces notificata asincron parintelui cu SIGCHLD
 - procesul care executa o impartire la zero primeste un semnal SIGFPE
 - accesul ilegal la memorie (eg, memorie nealocata) genereaza SIGSEGV
- reactia procesului la primirea unui semnal depinde de
 - tipul semnalului
 - decizia programului de a trata sau nu evenimentul semnalat

Posibilitati de tratare a semnalelor

1) semnalul e ignorat

- specific pt. evenimente care nu rezulta in erori/consecinte majore

2) terminarea programului (semnalul “ucide” procesul)

- valabil pt. restul evenimentelor

3) tratarea semnalului cf. indicatiei/dispozitiei programului, despre care se spune ca “prinde” semnalul

- se face cu ajutorul unei rutine de tratare a semnalului (handler)

Obs: nu orice semnal poate fi “prins” !

Ex: SIGKILL/SIGSTOP nu pot fi prinse, KILL termina invariabil programul

\$ kill -KILL <pid>

⇔ kill -9 <pid>

Exemple utilizare semnale

- comanda **kill**

- foloseste un PID identificat in prealabil cu comanda *ps*

\$ kill -<nume-semnal/nr-semnal> <PID>

\$ kill -TERM 4899 *# ⇔ kill 4899 sau kill -15 4899*

Obs: numele semnalului poate fi complet, eg, SIGTERM sau prescurtat, eg TERM

\$ kill -l *# afiseaza toate semnalele disponibile*

\$ kill -l 15 *# mapeaza nr de semnal in nume*

- semnalele pot fi generate voluntar de catre utilizator

- ex: *Ctrl-c* genereaza SIGINT

- uzual termina procesul rulat de shell

- daca procesul prinde SIGINT, la apasarea *Ctrl-c* se executa signal handlerul asociat SIGINT de catre proces (i.e., procesul nu moare automat)

\$ kill -SIGINT 4899 *# ⇔ kill -2 4899*

- Ctrl-z* genereaza SIGTSTP

- suspenda executia procesului curent (poate fi continuat cu comenzi tip job control, *fg/bg*)

\$ kill -SIGTSTP 4899 *# ⇔ kill -20 4899*